

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สังคมและเศรษฐกิจที่ยังไม่มั่นคงในปัจจุบันมีการแข่งขันฉวยโอกาสมีปัญหาคความขัดแย้งเคร่งเครียดเกิดกับบุคคลทุกกลุ่มทุกสถานะสังคมอีกทั้งคดีอาชญากรรมที่ปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์แทบทุกวันได้เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่อบอุ่นหรือไม่มั่นใจในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัว สิ่งหนึ่งที่บุคคลส่วนใหญ่มักจะนึกถึงเป็นที่พึ่งอันดับแรก คือ ปืน

“ปืน” เป็นอาวุธที่มีอำนาจร้ายแรงสามารถทำอันตรายต่อร่างกายและชีวิตของผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ใช้รวมไปถึงชีวิตของผู้อื่นได้อย่างฉับพลันทั้งที่เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะด้วยอารมณ์ชั่ววูบ หรือในขณะที่กระทำขาดสติสัมปชัญญะ หรือโดยประมาท ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ปืน นอกจากนี้ปืนยังใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม จากสถิติคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538-2544 พบสถิติคดีเกี่ยวกับอาวุธปืนดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถิติคดีเกี่ยวกับอาวุธปืนเทียบกับคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายระหว่างปี 2538-2544

พ.ศ.	จำนวนคดีที่รัฐเสียหาย (ราย)	คดีเกี่ยวกับอาวุธปืน (ราย)				รวม	%
		ปืนธรรมดา	%	ปืนสงคราม	%		
2538	276 , 152	13,543	4.90	285	0.10	14 , 090	5.10
2539	301 , 833	17,914	5.93	375	0.12	18 , 558	6.14
2540	311 , 008	21,213	6.81	418	0.13	22 , 042	7.08
2541	359 , 225	22,789	6.31	509	0.14	23 , 631	6.57
2542	361 , 599	20,660	5.71	703	0.19	21 , 635	5.98
2543	380 , 306	19,404	5.10	597	0.15	20 , 001	5.25
2544 (ม.ค.- พ.ย.)	362 , 474	18,212	5.02	429	0.11	18 , 641	5.14

อาวุธปืนถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการก่อคดีอาชญากรรม สามารถทำให้ถึงแก่ความตายได้อย่างรวดเร็วและรุนแรง คดีที่เกี่ยวกับอาวุธปืนจึงมักจะสะเทือนขวัญแก่ประชาชนอย่างมาก ในทางตรงกันข้ามอาวุธปืนได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันตนเองและทรัพย์สินจากการกระทำผิดของคนร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ปราบปรามผู้กระทำความผิดรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและประชาชน ด้วยเหตุนี้ปืนจึงเป็นที่นิยมในการมีไว้ใช้หรือครอบครองเพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง รวมไปถึงผู้ที่มีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดเห็นได้จากสถิติการขออนุญาตมีอาวุธปืนและมีอาวุธปืนติดตัว ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงสถิติการขออนุญาตมีอาวุธปืนและมีอาวุธปืนติดตัว

พ.ศ.	ขออนุญาตมีอาวุธปืน	ขออนุญาตมีอาวุธปืนติดตัว	ได้รับอนุญาตมีอาวุธปืนติดตัว
2540	25,610	-	-
2541	15,087	6,318	2,948
2542	12,291	3,809	2,512
2543	12,890	6,021	4,587

ที่มา : กองกำกับการ 1 แผนกอาวุธปืน กองทะเบียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากสถิติดังกล่าว หากผู้ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนได้ใช้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเองอย่างแท้จริง ก็ย่อมเป็นการช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจในการปราบปรามผู้กระทำความผิดได้อีกทางหนึ่ง แต่จากตารางที่ 1 และ ที่ 2 มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ จะเห็นได้ว่าคดีที่เกี่ยวกับอาวุธปืนจะมีจำนวนมากกว่าผู้ได้รับอนุญาตมีอาวุธปืน ซึ่งหมายความว่า การกระทำผิดที่มีปืนเป็นส่วนประกอบอาชญากรรมนั้น ส่วนหนึ่งมักจะเป็นปืนที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือที่เรียกว่าปืนเถื่อน เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากปืนเถื่อนนั้นไม่สามารถสืบสาวตัวเจ้าของ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ต้องสงสัยเบื้องต้นในคดีนั้น ๆ ได้ นอกจากนั้นโดยข้อเท็จจริงยังพบว่าผู้ได้รับอนุญาตส่วนหนึ่งมักนำอาวุธปืนไปใช้ในทางมิชอบ ทำให้รัฐจำต้องออกกฎหมายมาควบคุมมิให้มีการครอบครองและใช้อาวุธปืนได้โดยเสรี แต่อย่างไรก็ตามอาวุธปืนที่มีคุณภาพดี ซึ่งผลิตจากต่างประเทศส่วนใหญ่มีราคาแพง การขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนต่อทางราชการมักเป็นไปด้วยความยากลำบาก จึงนับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการผลิตอาวุธปืนเถื่อนขึ้นจำหน่ายทั่วไป และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ก็มักจะนิยมปืนเถื่อนดังเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้ว ปรากฏจากสถิติอาวุธปืนเถื่อน ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงสถิติข้อมูลอาวุธปืนของกลางที่เก็บรักษา (ปีนเถื่อน)

พ.ศ.	จำนวน/กระบอก
2543	1,451
2544	1,166

ที่มา : กองกำกับการ 2 กองสรรพาวุธ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ดังนั้น หากภาครัฐไม่ควบคุมอย่างเข้มงวดเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปมีอาวุธปืนเถื่อนครอบครอง อย่างแพร่หลายแล้วอาชญากรรมก็จะเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากสุจริตชนไม่สามารถมีอาวุธที่เท่าเทียมกันในการป้องกันตัวและทรัพย์สิน แต่การมีอาวุธปืนก็เปรียบเสมือนดาบสองคมหากอาวุธปืนถูกนำไปใช้ในทางปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตนเองตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ก็จะเป็นการดีแต่หากเป็นในทางตรงกันข้ามก็จะเป็นการส่งเสริมให้มีการกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น หากบุคคลนั้นไม่เป็นผู้มีวิจาณญาณหรือไม่รู้จักวิธีใช้ปืนอย่างถูกต้อง ไม่รู้จักอดกลั้นควบคุมอารมณ์เมื่อบันดาลโทสะ

สำหรับประเทศไทย มีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับอาวุธปืนเพียงฉบับเดียว คือ “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490” ซึ่งมีอายุกว่า 50 ปีแล้ว ในขณะที่เทคโนโลยีของอาวุธปืนได้พัฒนาไปเป็นปืนในลักษณะต่าง ๆ หลายรูปแบบซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องจุดมุ่งหมายในการใช้ และความรุนแรงของสมรรถนะการทำลายล้าง แต่พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 ดังกล่าวเป็นการควบคุมในลักษณะรวม ๆ ไม่มีการแบ่งแยกประเภทเพื่อจัดลำดับการควบคุมกำหนดโทษให้เหมาะสม เช่น มาตรการการควบคุมอาวุธปืนที่มีสมรรถนะในการทำลายล้างสูง แต่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกับการควบคุมอาวุธปืนลมที่ใช้ในการกีฬาจนเกิดความล้าหลังและไม่เสมอภาคในการบังคับใช้ นอกจากนี้วิวัฒนาการของเศรษฐกิจของสังคมในปัจจุบันทำให้บางคนต้องเดินทางมากขึ้น โดยเฉพาะการต้องเดินทางคนเดียวในเวลากลางคืนซึ่งมักเป็นช่องทางให้เกิดอาชญากรรมได้ง่าย และเป็นเหตุการณ์ ที่เกิดนอกเคหะสถานทั้งสิ้น จึงทำให้กรอบของกฎหมายในการอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนไม่เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นเพราะความคลุมเครือของตัวบทกฎหมายทำให้มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ไม่แน่นอน ความไม่แน่ชัดของตัวบทกฎหมาย หรือ บทลงโทษที่ไม่เหมาะสม ทำให้การบังคับใช้ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายในการควบคุมอาชญากรรม

ในขณะที่พิจารณาว่ามีนโยบายในการควบคุมอาชญากรรมที่เข้มงวดเพียงใด และประชาชนมีความรู้สึกต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตนเพียงใด ปัญหาเกี่ยวกับการตีความกฎหมายจึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ดังที่ได้ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาของศาลฎีกา คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด และในคำอธิบายกฎหมายเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นมิได้เป็นเพียงข้อขัดข้องในทางวิชาการเท่านั้น หากแต่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในหลายประการ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รักษาการตามกฎหมายไม่สามารถบังคับกฎหมายให้เกิดผลอย่างจริงจัง เมื่อประกอบกับการเลือกปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้รักษากฎหมายด้วยแล้วแทบจะทำให้พระราชบัญญัติอาวุธปืน ๔ พ.ศ. 2490 ดังกล่าวไม่มีประสิทธิผลในการบังคับใช้เป็นกฎหมายอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี แนวทางการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีทิศทาง และมีหลักการที่แน่นอน เพราะการปรับปรุงกฎหมายที่ทำได้ง่ายที่สุด คือการนำกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ที่เห็นว่าดีมาบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับที่ต้องการแก้ไขหรือปรับปรุงซึ่งกฎหมายดังกล่าวนั้นเมื่อนำมาใช้กับวัฒนธรรมของไทยแล้วอาจใช้ไม่ได้ผล ดังนั้นการจะปรับปรุงกฎหมายอาวุธปืนของไทย จึงควรพิจารณาจากกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศที่มีแนวความคิด และวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น พิจารณาจากกลุ่มประเทศที่มีแนวความคิดในทางห้ามมิให้ผู้ใดมีอำนาจครอบครองอาวุธปืนอย่างเด็ดขาด ถ้ามีการฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษที่รุนแรงถึงขั้นประหารชีวิต และกลุ่มประเทศที่เห็นว่าควรควบคุมอาวุธปืนแต่ยืดหยุ่นให้สามารถอนุญาตให้ประชาชนครอบครองเพื่อการป้องกันตัวเองและทรัพย์สินได้ รวมทั้งกลุ่มประเทศที่เห็นว่า การครอบครองอาวุธปืนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐไม่สามารถเข้าไปรื้อถอนสิทธิได้นอกจากหาทางควบคุมโดยวิธีการทางปกครอง ทั้งนี้ เพื่อสกัดส่วนที่ดีและใช้ได้จริงมาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาวุธปืนของไทย

การแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับปัญหามาตรการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อผลในการปฏิบัติภารกิจของภาครัฐในการจัดการควบคุมอาวุธปืนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และลดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ลึกลับอันเกิดจากมาตรการบังคับเหล่านี้

นอกจากนี้ จากปรากฏการณ์ที่พบว่าอาวุธปืนที่ใช้เป็นส่วนประกอบอาชญากรรมมักเป็นอาวุธปืนเถื่อน จึงควรจะต้องมีการหามาตรการในการปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนให้หมดสิ้นไป ในขณะเดียวกันในส่วนของอาวุธปืนมีทะเบียน ซึ่งสุจริตชนสามารถขออนุญาตมีไว้เพื่อประโยชน์ของตนเองได้นั้นก็จำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาวุธปืนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขออนุญาตมี ใช้ และพาอาวุธปืนติดตัว และนำมาบังคับใช้โดยเคร่งครัด โดยคำนึงว่าจะต้องไม่เป็นการรื้อถอนสิทธิเสรีภาพของบุคคล ก็เพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคมโดยรวม

1.2 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ.2490ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอยู่หลายประการ ตั้งแต่การควบคุมการมีและใช้อาวุธปืน การอนุญาตให้พาอาวุธปืนติดตัว และความเหมาะสมของบทลงโทษ อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจน คลุมเครือและล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม ทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเหมาะสมอย่างยิ่งในการกำหนดแนวทางปรับปรุงกฎหมายอาวุธปืนของประเทศไทย

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตนารมณ์ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในการมี ใช้ และพาอาวุธปืนติดตัว ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอาวุธปืนของประเทศไทยและต่างประเทศ

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. เพื่อศึกษาแนวทางควบคุมอาวุธปืน หลักเกณฑ์การขอใบอนุญาตมี ใช้ และพาอาวุธปืนติดตัว ตลอดจนการกำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยและต่างประเทศ

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีและข้อด้อยในกฎหมายอาวุธปืนของประเทศต่าง ๆ เพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายอาวุธปืนของประเทศไทยให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพเที่ยงธรรม และเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ศึกษาเจตนารมณ์ของกฎหมายอาวุธปืน วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการควบคุมอาวุธปืน ตลอดจนสภาพปัญหาอันมีผลกระทบต่อบุคคลและสังคม ในการบังคับใช้กฎหมายและการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมอาวุธปืนของประเทศไทย โดยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายอาวุธปืนและมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอังกฤษ มาเลเซีย สิงคโปร์ และ สหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

วิธีวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้มาโดยการค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วารสาร จุลสาร นิตยสาร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ รายงานการสัมมนา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ศึกษาจากตัวบทกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง แนวคำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และกฎหมายอาวุธปืนของประเทศอังกฤษ มาเลเซีย สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบเจตนารมณ์ แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในการมี ใช้ และพาอาวุธปืนติดตัว ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอาวุธปืนของประเทศไทย และต่างประเทศ
2. ทำให้ทราบปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายอาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
3. ทำให้ทราบแนวทางควบคุมอาวุธปืน หลักเกณฑ์การขอใบอนุญาตมี ใช้ และพาอาวุธปืนติดตัว ตลอดจนการกำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยและต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบข้อดีและข้อด้อยในกฎหมายอาวุธปืนของประเทศต่าง ๆ เพื่อใช้กำหนดแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายอาวุธปืนของประเทศไทยให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ เทียบธรรม และเหมาะสมยิ่งขึ้น